

**ADVIES VAN HET INSTITUUT VOOR NATUUR- EN BOSONDERZOEK
INBO.A.2009.8
Wetenschappelijke instelling van de Vlaamse overheid
Kliniekstraat 25, 1070 Brussel
www.inbo.be**

***BETREFT: Aanplant van Zwarte populier in het grindwinningsgebied
Bichterweerd-Meerheuvel***

Nummer: INBO.A.2009.8
Datum: 15-1-2009
Auteur(s): An Vanden Broeck, Jos Van Slycken en Boudewijn Michiels
Vragen naar: An Vanden Broeck (054/43.71.25)
Aanvraag: Telefonisch
Referentie aanvraag:
Datum aanvraag: 15/12/2008
Geadresseerde: Herstructureringsfonds
t.a.v. Jeroen Leys
p.a. GOM
Kunstlaan 18 (6° verd)
3500 Hasselt

Geachte heer Leys,

Hieronder een antwoord op uw vragen.

Belang van Europese zwarte populier in het Grensmaas-gebied

De Europese zwarte populier is een zeer zeldzame soort in Vlaanderen en een typische soort van zachthout-ooibossen, bossen die vroeger van nature voorkwamen langs oevers van dynamische rivieren. Daarom zijn de relicten nu nog te vinden in de valleien van grote rivieren zoals de IJzer, Dender, Schelde en Maas. De Grensmaas is de enige rivier in Vlaanderen waarbij de natuurlijke rivierdynamiek opnieuw wordt hersteld en waar oeverbanken en grindbanken voorkomen die spontaan door populier kunnen worden gekoloniseerd. Hier heeft het dus zin opnieuw populaties van zwarte populier te herintroduceren omdat de soort zich hier verder kan voortplanten en zo opnieuw kan

bijdragen tot de ontwikkeling van ooibossen. Voor de meeste andere Vlaamse riviersystemen ontbreekt de rivierdynamiek en zijn er geen of zo goed als geen kansen voor de zwarte populier om zich voor te planten en opnieuw populaties op te bouwen. De aanplant van zwarte populier stimuleert de natuurontwikkeling en draagt bij tot het behoud van de biodiversiteit in het gebied. De aangeplante bomen langs de Grensmaas dienen als een bronpopulatie voor de productie van soortzuivere zaden waardoor spontane kolonisatie van de grindoevers in de toekomst weer mogelijk wordt.

Zwarte populier is niet geschikt voor productie van kwaliteitshout.

Oorsprong van het stekmateriaal geleverd door INBO

Een hoge genetische diversiteit verhoogt de slaagkans van het project. De genetische diversiteit van de Belgische zwarte populieren is heel erg beperkt. Daarom is het nodig materiaal uit geografisch aangrenzende Franse, Duitse of Nederlandse gebieden te gebruiken om de genetische diversiteit te verhogen. Zo werd voor het herintroductieproject langs de Grensmaas ook materiaal opgekweekt uit naburige Duitse, Nederlandse en Franse populaties uit het stroomgebied van de Rijn. Er werden 1345 stekken geleverd door het INBO voor dit project

herkomst	kleur stek	Aantal nummers (klonen)	Aantal stekken
Nederland	Blauw	49	490
Duitsland	Geel	56	560
Frankrijk	Geen kleur	58	295
			1345

Aan welke vereisten moet de standplaats voldoen?

De voornaamste bodemvereiste is een goed vochthoudende bodem. Indien voldoende vocht aanwezig is, groeit de boom goed op zowel armere grind en zandgrond als rijkere klei en leembodems. De bomen zijn zeer gevoelig voor uitdroging in de eerste jaren na aanplant. Aangezien ze doorgaans een tragere groei kennen in vergelijking met de hybride cultuurpopulier, zijn ze ook gevoelig aan concurrentie met grassen en andere vegetatie. Het gebruik van boomplaten kan een oplossing bieden indien er veel concurrentie is te verwachten tijdens het eerste groeiseizoen. Ook bescherming tegen konijnenvraat, vraat van runderen en paarden is ten zeerste aangeraden.

Terugknippen van tweejarig plantsoen of laten doorgroeien?

De stekken starten in het voorjaar van 2009 hun derde groeiseizoen.

Na een bezoek aan de kwekerij lijkt het ons aangewezen de planten niet terug te knippen. Immers meerdere planten hebben reeds zulke afmetingen gekregen, dat bij terugknippen zeer veel nieuwe loten zullen gevormd worden, wat enorm veel werk zal vragen om per afgezette plant één scheut over te houden. Bovendien wordt het snijvlak van de afgezette plant zodanig groot dat een degelijke overgroeiing onmogelijk wordt en het risico erg groot wordt dat bij hevige wind de nieuw gevormde scheuten zullen uitscheuren.

Ook is de kans reëel dat bij terugknippen de planten een onvoldoende lengte zullen hebben om als poot geplant te worden (zie verder).

Uiteraard zal er een zekere uitval zijn bij de zwakkere planten. Deze kan eventueel gecompenseerd worden door het snijden van sterke zijtakken en deze ook als poot aan te planten.

Aanplanten als poten of met wortel?

Gezien de bomen in het volgend plantseizoen een driejarig wortelstelsel zullen bezitten en bovendien heel wat zware planten aanwezig zullen zijn, lijkt het ons niet aan te bevelen om deze met wortel aan te planten. Vooral om praktische redenen (vervoer, grote plantkuilen, instabiliteit), lijkt het planten van poten eerder aangewezen. Belangrijk hierbij is dat de poten voldoende diep (1 tot 1,5 meter) worden geplant zodat de poten kunnen wortelen op een diepte waar ze voldoende vocht kunnen opnemen en minder gevoelig zijn voor uitdroging.

Om de beworteling van de poten te stimuleren kan gebruik gemaakt worden van bredere boorgaten (12 cm doorsnede) waarbij de tussenruimte tussen poot en boorgat wordt opgevuld met een mengsel van geëxpandeerde kleikorrels (Argex)(5/7) en potgrond (2/7). Dit mengsel zorgt voor een goede vocht- en luchthuishouding rond de poot, wat de wortelvorming sterk stimuleert.

Een terreinbezoek in de zomer om de vochttoestand van het te beplanten terrein te onderzoeken om eventueel bijkomend advies te formuleren lijkt ons aangewezen.

Kan er beheeradvies gegeven worden?

Aanplanten op een voldoende vochthoudende bodem, beschermende maatregelen nemen tegen concurrentie met grassen en andere vegetatie en tegen vraat van runderen en konijnen (zie hierboven).

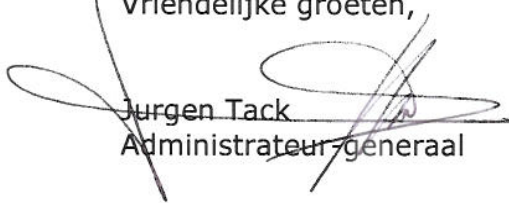
Snoeien is niet nodig. De zwarte populier is een boomsoort die veel zijtakken vormt. Indien opgaande bomen met takvrije stam gewenst zijn, kan men in de jeugdfase de onderste takken wegsnoeien.

Zoals de meeste cultuurpopulieren is ook de zwarte populier gevoelig aan roestziekte. Aantasting door de roestschimmel is te herkennen aan de gele vlekjes aan de onderzijde van de bladeren, bij zware aantastingen kan vervroegde bladval optreden. Ernstige roestaantastingen zorgen voor groei- en vitaliteitvermindering. Verwacht wordt dat de infectie en gevolgen binnen de perken zullen blijven, mede omwille van de grote genetische variabiliteit die wordt voorzien.

Wat inboeten betreft, kan er eventueel aan gedacht worden de boomkweker opdracht te geven stek te nemen van de nu tweejarige planten, zodat binnen twee jaar eventueel afgestorven planten kunnen vervangen worden.

Indien U nog vragen hebt, contacteer ons gerust op hoger vermeld telefoonnummer.

Vriendelijke groeten,

Jurgen Tack
Administrateur-generaal